

Kommunförvaltningen

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar gällande Riksgäldskontorets delredovisning av uppdraget att utreda finansiering av omhändertagande av kärntekniska restprodukter från nya kärnkraftsreaktorer

Östhammars kommun har getts möjlighet att besvara remissen *Riksgäldskontorets delredovisning av uppdraget att utreda finansiering av omhändertagande av kärntekniska restprodukter från nya kärnkraftsreaktorer* från Klimat- och näringslivsdepartementet. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på utredningens förslag.

Bakgrund

Regeringen har gett Riksgäldskontoret (Riksgälden) i uppdrag att analysera behovet av ändringar i regelverket för finansieringen av omhändertagande av kärntekniska restprodukter vid etablering av nya kärnkraftsreaktorer. Riksgälden har nu lämnat en andra delredovisning av uppdraget till regeringen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2026.

I en första delredovisning, lämnad till regeringen i februari 2025, utredde Riksgälden hur villkoren för kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp påverkar nyetablering av kärnkraftsreaktorer. I uppdraget ingick även att utreda omfattningen av risken att inte tillräckligt många reaktorer byggs för att ge de skalfördelar som krävs för att få lönsamhet i projekt med slutförvar (programrisken).

I den nu remitterade andra delredovisningen föreslår Riksgälden att staten, för att minska programrisken, åtar sig att ge finansiellt stöd för en andel av reaktorinnehavarnas förväntade fasta kärnavfallskostnader. Stödet kommer minska investeringsrisken för investerare i ny kärnkraft. För att begränsa statens risk föreslås att ett tak införs för stödet. Stödet bör dessutom, enligt Riksgäldens förslag, under vissa förutsättningar behöva återbetalas till staten.

Östhammars kommuns synpunkter

Statligt stöd innebär ett statligt risktagande

Östhammars kommun konstaterar att det presenterade förslaget innebär ett statligt risktagande. Om endast en eller ett fåtal nya reaktorer byggs kommer staten även långsiktigt få bära kostnader för omhändertagandet av radioaktivt avfall från dessa reaktorer.

Med tanke på de övriga lagändringar och satsningar som görs för att underlätta och främja ny kärnkraft är det dock, enligt kommunen, viktigt att satsningar även görs på att säkerställa ett säkert och fullt finansierat system för omhändertagande av det radioaktiva avfallet.

Kommunförvaltningen

Effekter på befintlig kärnkraft

Östhammars kommun delar regeringens syn på kärnkraftens viktiga roll i svensk elförsörjning och vill i sammanhanget lyfta vikten av befintlig kärnkraft. Befintlig kärnkraft står idag för cirka 30 procent av Sveriges elproduktion, varav ungefär hälften produceras vid Forsmarks kärnkraftverk i Östhammars kommun. För samtliga svenska reaktorer pågår förstudier och bedömningar om förlängd drifttid i upp till 80 år.

Östhammars kommun vill betona vikten av att de insatser som görs för att underlätta för och främja ny kärnkraft inte leder till att det skapas nackdelar eller oönskade negativa effekter för aktörerna i det befintliga systemet eller leder till att förlängd drifttid av befintliga reaktorer missgynnas. Även den befintliga kärnkraften har enligt kommunen en viktig roll i Sveriges elförsörjning.

Riksgälden skriver i sin delredovisning att ”Stödets avsikt är alltså inte att ge nya reaktorbolag en konkurrensfördel i förhållande till befintliga. Det kan dock inte uteslutas att möjligheten till statligt stöd gör att villkoren för nya reaktorinnehavare uppfattas som mer generösa än de villkor som följer av den befintliga finansieringslagen.”

Möjlighet för kommuner till ersättning för kostnader för arbete med slutförvarsfrågor

Riksgälden presenterar i delredovisningen förslag till ny lag om finansiering av kärntekniska restprodukter för reaktorer som tagit i drift från den 1 juli 2026, en lag som föreslås gälla parallellt med nuvarande lag (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter. Kommunen konstaterar att kommuners möjlighet till ersättning för kostnader för arbete med slutförvarsfrågor i sak är oförändrade, vilket kommunen är positiv till.